

۱۵۵۰۹۰۴

۱۴۰۲/۹/۱

سنجش و اندازه‌گیری و بنیادهای تحلیلی
ابزارهای آن در

علوم تربیتی و روان‌شناسی

(تجدیدنظر سوم)

تألیف :

دکتر عزاله نادری

استاد دانشگاه تربیت معلم - استاد دانشگاه آزاد اسلامی (واحد علوم و تحقیقات)

استاد افتخاری دانشگاه دیکن استرالیا

و

دکتر مریم سیف نراقی

استاد دانشگاه علامه طباطبائی - استاد دانشگاه آزاد اسلامی (واحد علوم و تحقیقات)

استاد افتخاری دانشگاه دیکن استرالیا

اربابان
نشر اربابان

نادری، عزت‌الله، ۱۳۲۴ -

سنجش و اندازه‌گیری و بنیادهای تحلیلی ابزارهای آن در علوم تربیتی و روان‌شناسی (ویراست چهارم) /
تألیف: دکتر عزت‌الله نادری - دکتر مریم سیف نراقی - تهران: نشر ارسباران، ۱۳۹۶.
شازنده، ۱۲۰ ص.: جدول، نمودار.

ISBN : 978 - 600 - 7385 - 06 - 7

فهرست‌نویسی بر اساس اطلاعات فیپا.

یادداشت: فهرست‌نویسی کامل این اثر در نشانی: <http://opac.nlai.ir> قابل دسترسی است.

شماره کتابشناسی ملی: ۳۸۶۸۰۹۶

بیایید به حقوق دیگران احترام بگذاریم

مخاطب عزیز، خواننده گرامی، این کتاب حاصل دسترنج چندین ساله مترجم و ناشر است. تکثیر آن به هر شکل و میزانی، بدون اجازه از ناشر و مؤلف، و خرید و فروش آن کاری نادرست، غیرقانونی، و غیرشرعی است. پیامد این عمل ناصواب موجب بی‌اعتمادی در فضای نشر و فروش کتاب می‌شود و می‌تواند زمینه‌ساز محیطی ناسالم جهت بی‌ارزش کردن زحمات دست‌اندرکاران فعالیت‌های فرهنگی و اقتصادی در جامعه شود که در نهایت، به زیان خود شما و فرزندان‌تان خواهد شد.

سایت

www.Virayesh-Ravan-Arasbafan.com

ارساباران
نشر ارسباران

پست الکترونیکی

panahir91@yahoo.com

سنجش و اندازه‌گیری و بنیادهای تحلیلی ابزارهای آن

در علوم تربیتی و روان‌شناسی (ویراست سوم)

تألیف: دکتر عزت‌الله نادری و دکتر سیف نراقی

ناشر: ارسباران

نوبت چاپ: هفتم، تابستان ۱۴۰۲

تعداد صفحات: ۱۳۶ صفحه

شمارگان: ۵۵۰ جلد

چاپ، صحافی: طیف‌نگار

لیتوگرافی: اطلس

ISBN : 978 - 600 - 7385 - 06 - 7

شابک: ۷ - ۰۶ - ۷۳۸۵ - ۶۰۰ - ۹۷۸

مرکز بخش: تهران - خیابان زرتشت غربی، بین خیابان پنجم و ششم، پلاک ۶۳

تلفکس: ۸۸۹۶۲۷۰۷

تلفن: ۹ - ۸۸۹۷۳۳۵۸

فهرست مطالب

پیشگفتار نخست	نه
پیشگفتار تجدید نظر اول	ده
پیشگفتار تجدید نظر دوم	یازده
پیشگفتار تجدید نظر سوم	چهارده

فصل اول: مقدمه‌ای بر سنجش و اندازه‌گیری در علوم تربیتی و روان‌شناسی

مقدمه	۱
نقش معلم	۲
۱- تعیین آنچه باید آموخته شود (مرحله تصمیم‌گیری)	۳
۲- اجرای فعالیت‌های آموزشی (مرحله اجرایی)	۵
۳- اندازه‌گیری و ارزشیابی پیشرفت فراگیران (مرحله ارزشیابی)	۵
روند گسترش تاریخی ابزارهای اندازه‌گیری و ارزشیابی	۶
الف - گسترش ابزارهای اندازه‌گیری	۷
ب - گسترش ارزشیابی	۸
تعریف برخی از واژه‌ها	۱۰
اندازه‌گیری و ارزشیابی	۱۰
ارزیابی	۱۲
امتحان	۱۴
هدف‌های امتحان	۱۴
انواع امتحان	۱۸
آزمون	۱۸
انواع آزمون	۱۹

فصل دوم: تعریف و تعیین هدف‌های آموزشی

مقدمه	۲۳
چرا باید هدف‌ها را تعریف و تعیین کرد؟	۲۳
چگونگی تعریف و تعیین هدف‌های آموزشی	۲۴

۲۶	۱- دانش
۳۰	۲- فراگیری یا درک
۳۲	۳- کاربرستن
۳۳	۴- تحلیل
۳۵	۵- ترکیب
۳۶	۶- ارزشیابی

فصل سوم: سؤال نویسی

۳۹	مقدمه
۳۹	تقسیم بندی کتاب یا برنامه های درسی به منظور تهیه سؤالات امتحان
۴۳	انواع سؤالات امتحان
۴۳	۱- سؤالات عینی و اقسام آن
۴۶	نکات ضروری جهت تهیه و نوشتن سؤالات عینی
۴۶	الف - سؤالات چندگزینهای
۴۹	ب - سؤالات صحیح - غلط
۴۹	ج - سؤالات کامل کردن
۵۰	د - سؤالات جورکردنی
۵۰	نحوه تنظیم سؤالات عینی
۵۱	تصحیح امتحانات عینی
۵۳	۲- سؤالات انشایی
۵۳	نکات ضروری جهت تهیه و نوشتن سؤالات انشایی
۵۴	تصحیح سؤالات انشایی
۵۵	مقایسه محاسن و محدودیت های سؤالات عینی و انشایی
۵۶	ملاکهای ارزشیابی و سنجش متداول

فصل چهارم: بنیادهای تحلیلی و آماری آزمون ها و امتحانات

۵۹	مقدمه
۶۲	فرآهم سازی جدول تحلیلی سؤال ها
۶۴	تعیین میزان دشواری سؤال ها
۶۶	تعیین میزان روایی داخلی یا قوه تمیز سؤال ها
	بررسی انواع مفاهیم روایی در آزمون ها و امتحانات و چگونگی تعیین
۷۵	ضرایب برخی از آنها
۷۵	۱- روایی صوری

۷۵	۲- روایی محتوا
۷۵	۳- روایی پیش‌بین
۷۶	۴- روایی همزمان
۷۶	۵- روایی سازه یا ساختار
۷۶	انواع مقیاس‌های اندازه‌گیری
۷۹	آزمون‌های آماری همبستگی
۷۹	الف - آزمون همبستگی پیرسون یا ضریب گشتاوری پیرسون
۸۳	ب - آزمون رو یا ضریب همبستگی اسپیرمن
۸۵	ج - آزمون یا ضریب همبستگی فای (ϕ)
۸۵	د - آزمون یا ضریب همبستگی بای سریال
۸۶	ه - آزمون یا ضریب همبستگی بای سریال نقطه‌ای
۸۶	پایایی آزمون‌ها و امتحانات و طرق تخمین آن
۸۸	روش‌های تخمین و برآورد ضریب پایایی
۸۸	۱- روش اجرای مجدد
۹۰	۲- روش دو نیم موازی
۹۱	۳- روش دومینه کردن
۹۲	۴- روش کودر - ریچاردسون

فصل پنجم: نرم و انواع آن

۹۵	مقدمه
۹۶	نرم سنی
۹۶	نرم کلاسی
۹۷	شاخص‌های غیرنرمی
۹۷	الف - شاخص درصدی
۱۰۰	ب - نمرات تراز شده یا استاندارد

پیوست شماره ۱..... ۱۰۳

پیوست شماره ۲..... ۱۰۷

منابع..... ۱۱۷

الف - منابع فارسی..... ۱۱۷

ب - منابع انگلیسی..... ۱۱۸

پیشگفتار نخست

خوانندگان و دانشجویان محترم توجه دارند که بخشی از حرفة معلمی را امر اندازه‌گیری و سنجیدن شامل می‌شود و نیز می‌دانند که فراهم‌سازی یک آزمون یا امتحان در زمینه‌ای ویژه، کار دشواری است، زیرا تهیه‌کننده آن لازم است علاوه بر داشتن تخصص در موضوع آزمون یا امتحان، از دانش کافی در زمینه اصول و مهارت‌های مربوط به آزمون‌سازی نیز بهره‌مند باشد. متأسفانه این مهم در جامعه علمی ایران اسلامی، به علت کمبود منابع فارسی، به ویژه در زمینه «بنیادهای تحلیلی و آماری آزمون‌ها و امتحانات» خوب مطرح نشده است. به همین دلیل، در هیچ یک از مراکز آموزشی (چه مدارس و چه دانشگاهها)، امتحانات و شیوه‌های ارزشیابی با معیارها و ملاکهای منطقی مطابقت چندانی ندارد. بنابراین، پس از تدریس درس «سنجش و اندازه‌گیری» در بیش از سی ترم در سطوح مختلف دانشگاه و ادراک کاستیها در این زمینه، بر آن شدیم تا کتاب حاضر را که به سادگی از یک سنجش شامل مطالب و مفاهیم نظری ضروری برای اندازه‌گیری و سنجش در امر آموزش می‌باشد و نیز از سویی دیگر، بنیادهای تحلیلی و آماری آزمون‌ها و امتحانات را به گونه‌ای عملی و کاربردی مطرح و تقدیم رهپویان حقیقت کنیم. امید است دانشجویان و همکاران بزرگوار با بلندنظری نقایص ما را در تألیف این کتاب چون همیشه گوشزد فرمایند.

والسلام

ع. نادری - م. سیف نراقی

بهمن ماه ۱۳۶۹